

Nauwe samenwerking bij aanpak huiselijk geweld

In de drie Noordelijke provincies is een nieuwe aanpak tegen huiselijk geweld gestart. Politie, justitie en hulpverlening werken hierbij nauw samen. Zowel de dader als het slachtoffer krijgt hulp aangeboden.

Na een melding van thuisgeweld neemt de politie direct contact op met man en vrouw en biedt hen beiden hulp aan. De vrouw kan hulp krijgen van het algemeen maatschappelijk werk, de man kan een kort hulpprogramma volgen bij de ambulante Forensische Psychiatrie. Als er kinderen in het spel zijn wordt het meldpunt kindermishandeling (AMK) erbij betrokken. Onderzoek dat al eerder is verricht in regio's waar met deze aanpak is proefgegaan, toont aan dat een kwart van de plegers zich laat behandelen. Van hen stopt tachtig procent met het geweld. Geschat wordt dat maar zes procent van de gevallen van huiselijk geweld wordt gemeld. Bovendien trekken vrouwen vaak hun aangifte in. 'Dat heeft nu geen zin meer,' zegt *Hanssen* van de stichting Welzijnswerk in Hoogeveen, 'want

de politie beschouwt huiselijk geweld als een strafbaar feit, waarvoor de dader door justitie wordt vervolgd. Het wel of niet aanvaarden van de aangeboden hulp is van invloed op de strafmaat. Als de partners hulp aanvaarden houden de betrokken instanties elkaar op de hoogte van de voortgang. Kinderen zijn vaak de dupe van huiselijk geweld. Ook al weigeren partners hulp, dan nog wordt er een melding gedaan bij het AMK. Die wijst ouders op hun verantwoordelijkheid voor de kinderen.'

De aanpak heeft als doel het huiselijk geweld te stoppen. De hulp is er vooral op gericht beide partners inzicht te geven in hun eigen aandeel bij het ontstaan van het geweld. Uit het onderzoek bleek overigens dat in de helft van de gevallen de relatie was beëindigd.

Gezinsbeleid is ondergeschoven kindje

De overheid moet nu eindelijk eens werk maken van voorzieningen om ouders de kans te geven meer tijd aan het gezin te besteden. Dat adviseert de Nederlandse Gezinsraad aan staatssecretaris Ross naar aanleiding van het tweejaarlijkse rapport over de maatschappelijke positie van het gezin.

Gezinsbeleid is een ondergeschoven kindje voor dit kabinet, constateert de Nederlandse Gezinsraad in Signalement, dat 1 oktober is gepresenteerd. In deze tweejaarlijkse rapportage over ontwikkelingen rondom het gezin, stelt de NGR dat individuen een steeds grotere waarde hechten aan het gezin en daar ook tijd aan willen besteden. Staatssecretaris *Clémence Ross* moet, als coördinator voor het gezinsbeleid, die waarde vertalen in het regeringsbeleid, aldus de Raad.

'Wij willen daar graag over meedenken,' suggereert *Erna Hooghiemstra*, waarnemend directeur van de NGR desgevraagd. De Raad vindt dat voorzieningen

als verlofregelingen en regelingen om de zorg voor kinderen beter af te stemmen op werktijden uitgebreid moeten worden. Het gebeurt dat partners het

krijgen van kinderen uitstellen, omdat zij hun werk niet goed kunnen combineren met de zorg voor kinderen. Dat blijkt uit een enquête van de NGR onder 1400 paren. 'Er is dus een verband tussen de steeds hogere leeftijd waarop vrouwen kinderen krijgen en het arbeid- en zorgbeleid,' stelt Hooghiemstra.

Uit de enquête blijkt verder dat vrouwen nog steeds werktijd inleveren als ze kinderen krijgen. Mannen willen en krijgen een belangrijk aandeel in de opvoeding, maar dan wel 's avonds en in het weekend. 'Partners praten veel over de opvoeding van hun kinderen en nemen gezamenlijke beslissingen,' volgens Hooghiemstra. Maar over de verdeling van de taken in het huishouden wordt weinig gesproken. 'Men komt tot een modus en voegt zich daar in.'

Woonwagenwerker Ab Smit moet stoppen

'Gedwongen spreiding is bij

Na 24 jaar woonwagenwerk moeten de Rotterdamse opbouwwerker Ab Smit en zijn collega Mieke van de Heijning ermee stoppen. Op 1 januari nemen de reguliere instellingen hun taken over. 'De gemeente zei: "Die verkeerde opbouwwerker loopt de boel op te juttan". Nee, ik was gewoon bezig met het officiële beleid van emancipatie en integratie.'

Martin Zuithof
(martin.zuithof@reedbusiness.nl)

'Opbouwwerker' staat er op zijn visitekaartje, maar *Ab Smit* is meer het prototype van een 'allround social worker'. Voor hij in 1979 in het woonwagenwerk begon, werkte hij in het jongerenwerk en de kinderbescherming. Daarna deed hij de HBO-opleiding maatschappelijk werk en de kadercursus opbouwwerk. Samen met sociaal-cultureel werker *Mieke van de Heijning* werkt Smit vanuit het Katholiek Centrum voor Welzijnsbehoefte voor acht woonwagencentra in Rotterdam en Ridderkerk.

Op dit moment telt Rotterdam zo'n 400 woonwagenbewoners, verdeeld over 120 standplaatsen op zeven locaties. De Rotterdamse woonwagenbewoners noemen zichzelf 'reizigers'. Ze zijn de afstammelingen van de ambachtslieden, ketellappers, scharensliepen en seizoenarbeiders die in vroeger eeuwen vrij door het land reisden. Door de Woonwagenwet van minister *Marga Klompé* (Cultuur Recreatie en Maatschappelijk Werk) uit 1968, werden ze gedwongen ondergebracht in geconcentreerde kampen, met aparte scholen, kerken en eigen welzijnswerk. 'Wij werden aan de woonwagenbewoners opgedrongen,' zegt Smit. 'Heropvoeding moest keurige burgers van ze maken, maar dat verdween snel naar de achtergrond. Men kwam er achter dat het apart zetten van woonwagenbewoners een averechts effect had en hun isolement versterkte.'

Woonwagenbewoners werden steeds geconfronteerd met wisselend en tegenstrijdig beleid, vindt Smit. 'Er is nu veel discussie over spreiding van allochtonen, maar bij woonwagenbewoners bestaat dat al lang.

Eerst werden ze in de jaren zestig en zeventig geconcentreerd in grote kampen en daarna volgde de gedwongen deconcentratie naar kleine. Eerst was er het categoriale welzijnswerk en nu ze daaraan gewend zijn krijgen ze te maken met decategorisatie. Nu moet het reguliere welzijnswerk onze taken overnemen.'

Koest

Smit's werk bestaat uit een mix van agogische taken, die nauwelijks los van elkaar vervuld kunnen worden. Zo maakte hij zijn intrede in de kampen via het jongerenwerk. Door de begeleiding van jongerenclubs en projecten voor schooluitvallers werd hij een veel geziene gast in de kampen en kwam hij in contact met de gezinnen. 'Dan vroegen de ouders je weer om te helpen bij het invullen van formulieren. Wij werkten outreachend. We werden eerst een bekend gezicht en deden vervolgens elke werksoort die het welzijnswerk rijk is: maatschappelijk werk, sociaal raadslieden werk, opbouwwerk, sociaal-cultureel werk. Elke situatie vraagt om een andere rol. Een therapeutisch gesprek voeren is iets anders dan bemiddelen tussen een persoon en instanties. Of met een bewonersgroep in een bouwteam zitten voor nieuwe standplaatsen.'

De gedwongen spreiding riep in de jaren tachtig veel spanningen op, herinnert Smit zich. 'Ik hielp ze altijd hun wensen op een democratische manier op tafel te leggen. Dat betekende ook dat ik bij landelijke acties in 1983 samen met bewoners het stadhuis heb bezet. Op die dag besloten de provincie en het rijk over de spreiding van het grote kamp. De woonwagenbewoners wilden dat niet, zij hadden veel meer belang bij

woonwagengewoners heel gewoon'

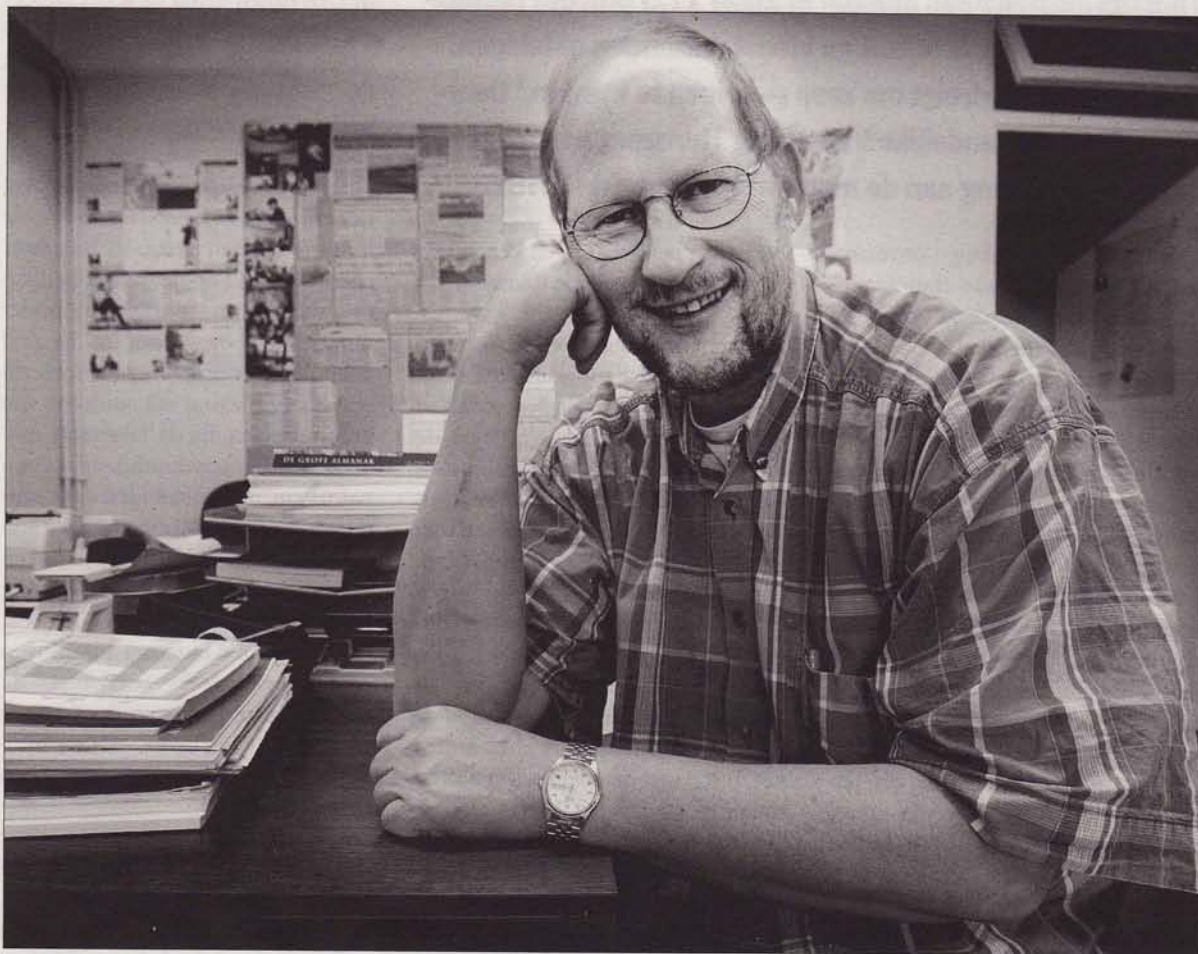

Foto: Victor van Breukelen

Ab Smit: 'Woonwagengewoners willen wel in een huis wonen, maar liefst in kleine groepjes bij elkaar. Maar het beleid is normaliseren, aanpassen, assimileren'

renovatie.' De deconcentratie moest in 1985 afgerond zijn, maar sleepte zich nog voort tot 1996. 'In 1979 dacht ik dat het woonwagewerk een jaar of zes zou duren. Ik wilde ook niet eerder vertrekken voordat de grote klus was afgerond. Ik wilde trouw blijven aan de mensen.'

De gemeente verwachtte van Smit dat hij de bewoners koest hield bij de deconcentratie. 'Maar ik ging altijd uit van emancipatie en niet van betutteling. Ik hielp de mensen op een fatsoenlijke manier hun eigen belangen naar voren te brengen. Bijvoorbeeld bij procedures en dan zei de gemeente: "Die verrekte opbouwwerker loopt de boel op te juttten". Nee, ik was gewoon bezig met het officiële beleid van emancipatie en integratie.'

Tijdsdruk

Op dit moment bestaat het grote kamp De Kieviet nog uit veertig

standplaatsen en daarnaast zijn er zeven locaties met zo'n vijftien standplaatsen. 'Voor de overheveling van taken naar het reguliere welzijnswerk was twee jaar uitgetrokken. Maar omdat iedereen het voor zich uit schoof moet het nu in drie maanden. Op zich ben ik het er wel mee eens dat woonwagengewoners gebruik moeten maken van reguliere voorzieningen, maar de tijdsdruk is te groot. Ook voor reguliere collega's. Die hadden eerst een vertrouwd gezicht moeten worden op het kamp.'

Probleem is nu een standplaatsentekort voor jongeren die een gezin willen stichten. 'Ze willen wel in een huis wonen, maar liefst in kleine groepjes bij elkaar. Maar het beleid is normaliseren, aanpassen, assimileren. Dat is ingezet door de vorige wethouder Herman Meijer. We hebben hem voorgesteld te onderzoeken of het mogelijk was om hier en daar een blokje huizen bij elkaar te

bouwen. Dat onderzoek kwam er nooit en Meijer zei: "De opbouwwerker moet dat maar met een projectontwikkelaar oplossen". Dat is waanzin, alsof wij de mogelijkheid hebben om dat even met een projectontwikkelaar te regelen.'

Bij de beroepscommissie van de gemeente loopt nog een bezwaarprocedure tegen de overheveling van taken. 'De gemeente heeft de decentralisatie van het werk naar de deelgemeentes al afgerond zonder de uitkomsten van een evaluatieonderzoek over het woonwagewerk af te wachten. Dat is niet conform de afspraak.' Smit is 56 en hoopt nieuw werk te vinden in het maatschappelijk werk of opbouwwerk. 'Maar het is niet de meest geschikte tijd, met alle bezuinigingen. Ik moet emotioneel afstand doen van een doelgroep waarmee ik 24 jaar heb gewerkt. Ik heb wel leukere tijden gekend.'

Transact wil steunpunt aanpak eerwraak

Transact pleit voor de oprichting van een steunpunt, waarbinnen alle organisaties eerwraak willen uitbannen samenwerken. Vooral migrantenorganisaties zelf moeten daarbij worden betrokken.

Dit zegt Sezai Aydogan van Transact, expertisecentrum voor specifieke zorg en seksueel geweld, naar aanleiding van de dood van een 18-jarig Turkse meisje uit Almelo. Onlangs bleek dat ze deze zomer door haar vader vanwege eerwraak doodgeschoten. Het steunpunt moet alle organisaties die eerwraak willen uitbannen samenbrengen om zo een gezamenlijk aanpak te ontwikkelen. Transact zou de coördinatie daarvan op zich kunnen nemen. Volgens Aydogan wijzen veel migrantenorganisaties eerwraak af, maar er is een harde kern die wel vasthoudt aan traditionele opvattingen. 'Uit een quickscan die ik in het kader van een Europees project verrichtte naar opvattingen over eerwraak in Nederland blijkt dat vooral kansarmen migranten met een slechte positie op de arbeidsmarkt en weinig opleiding vasthouden aan de oude traditie. Bij gebrek aan maatschappelijk aanzien ontlenen ze alleen status aan het dedigen van de de eer van familie. Het betreft zo'n veertien procent van de migranten. Zo kan deze mensen beter opgeleid zijn en meer toekomstperspectief hebben en de discussies in de Nederlandse media beter kunnen volgen, zullen ze ook anders denken over eerwraak. Maar dat kan jaren duren. Om deze groepen nu al te bereiken heb je vooral migrantenorganisaties nodig. Een organisatie als Forum, instuut voor multiculturele ontwikkeling, kent bijvoorbeeld methodieken om bij hen ingang te vinden.' Omdat eerwraak als doodsoorzaak niet als zodanig geregistreerd is onduidelijk hoeveel vrouwen en meisjes slachtoffer van zijn.